

dringar al venir al món.

Moltes més coses acudeixen á nostre pensament, més es forsa retornar á la tasca marcada, á honor del temperament d'observació de nostres passats, cisellat en els aforismes meteorològichs que ens han llegat;

Quan Montseny porta capell
no't fiis d'ell. (Vallés.)

—

Si Sellechs porta capell
no't fiis d'ell. (Vallés.)

—

Quan lo Catllar porta capell
para la puja ab lo clatell. (Caralps.)

—

Quan Munsan té capell
no't fiis d'ell. (Priorat.)

A l'Ampurdá tenen com á senyals de pluja la professó de Tosas, que es una faixa de núvols extesa desde'l mar al llarch del Pirineu fins á Tossas (Cerdanya); y l'anguila de Rosas, que's una faixa de núvols blancs sobre las crestas del mateix Ampurdá.

Aquets aforismes comarcals quedan sintetisats per altres dos, comuns á tot Catalunya:

Boyra pels tossals,
aygua pels barranchs.

—

Boyra per las serras,
aygua per las terras.

Els revelan clarament el cambi climatològich que patim, per la disbaratada talla de boscos y arbredas qu'un dia mantellaban la terra d'Espanya. Avans, la sola presencia de nuvoladas sobre las montanyas, era presagi de pluja propera: avuy sols es indicatiu d'un augment de vapor d'aygua á l'atmósfera, casi may senyal de plujadas. Per aixó dihen bé nostres ogricultors que cap senyal n'és bona, y avans hi pujavan de peus.

Y cosa notable; si las boyras demunt las serraladas eran presagi de pluja, nostres nays sabían bé que las boyras de las planas y fons de las valls, eran fitas seguras de bon temps:

Matí de boira,
tarde de sol.

L'observació es justíssima. Las boyres sobre las montanyas, si no son cumulars ó pallots esquinsats de tempestas ja passadas, forman sempre part de grans sistemas d'iso-

baras, gorchs ó basals propis de la dinàmica atmosférica; mentres las boyras baixas coincideixen ab régimens d'altas pressions atmosféricas, quina característica es la calma y repós del ayre.

L'aygua evaporada als rius, rachs y estanys trobant l'ayre més fret que la terra, torna visible, naixent una taca boyrosa, projecció exacta de la superficie líquida generadora, quina taca poch á poch s'aixampla, hasta mantellar camps y pobles. Altras vegadas, encara que rarament, la boyra naix per las fortas pressions dominants, que s'oposan á la expansibilitat del vapor d'aygua, quin mecanisme, unit á la perdua de calor que per emissió experimentan las sevas partícules, causa de perdua ó la seva elasticitat ó tensió, determina la formació de petits glòbuls líquits afonyats per acumulació, y com s'opera de dalt á baix, sembla que es un núvol que baixa, quan en realitat es que's forma en sentit vertical desendent.

Si persisteix la calma, persisteix la boyra, fins que per trovarse la terra ahont jau, dintre d'una pendent tèrmica, per la diferencia de caldejament solar entre dos encontradas vehinas, rellisca suament, ó bé s'aixeca enlayre si 'ls raigs de sol son prou potens.

Catalunya queda casi tota envollada per la boyra, quan al hivern domina sobre l'Europa central y meridional un régimen d'altas pressions barométricas, que permet la soldadura de las boyras del Ebre, Llobregat y Tèr. Allavors l'espectacle es sorprenent: un mar cendrós y flonjo, ahont s'hi banyan com restingues, els pichs de las serraladas y els simals de las altas montanyas. El sol fuetaja ab son raigs la planura boyrosa, que s'infla, ovirantse grops nuvolosos que tornan gegants de fum, que vogan borbollejant sobre un mar acotonat, ahont la llum s'esbandeix desgranada en tots els colors del arch del cel.

Sobre'ls núvols hi han dos aforismes molt bonichs:

Al cel bassetas,
á la terra pastetas.

—

Cel á borreguets,
aygua á canterets.

Com els anteriors y per las mateixas causas, están desacreditats. Antany la presencia de cirro-cúmuls, sembrats com flochs de blanca llana, per ser formats de cristellets de gel, també eran presagi de pluja propera; mes enguany no ha son pas, sobre tot si venen ó naixan en los punts del horitzo corresponents al mestral, tramontana ó gargal, y á la vega-